

Dojnice chované v rekreační oblasti

Zemědělská společnost Nalžovice, a. s., chová v uzavřeném obratu 450 krav holštýnského a českého strakatého plemene. Podnik, kde ve vedení převažuje něžné pohlaví, se specializuje na mléko, tradiční tržní plodiny a výrobu energie v bioplynové stanici. Nedávno se nalžovickým podařilo poměrně levně zlepšit podmínky dojnic vestavbou zastřešeného krmišťe s dalšími boxovými loži. Mohou se pochlubit dobrou kvalitou mléka s vysokým obsahem složek, ale i dobrou reprodukcí a dlouhověkostí.

Zemědělská společnost Nalžovice, a. s., hospodaří na Sedlčansku nedaleko přehradní nádrže Slapy na pravém břehu Vltavy, v kopcovitém kraji, kde se Rudolf Hrušínský v klasickém českém filmu kochal nad krásami české země. A opravdu – krajina je to jako zahrádka... Jenže vše není, jak to na první pohled vypadá. Jak prozradila předsedkyně představenstva Ing. Marie Červenková, Nalžovičtí bojují s jedním přírodním jevem – oblast, kde hospodaří, se nachází ve srážkovém stínu – v letech 2012, 2015 a 2018 se projevilo výrazné sucho s 50% propadem sklizně krmiv. Druhou nepříjemností je kopcovitý terén a svažitost některých pozemků s rizikem půdní eroze. „Hospodařit v rekreační oblasti nedaleko přehradny není také žádný med – mnohým chalupářům řepka a skot smrdí. Živí

nás mléko, rostlinná výroba a tržby z prodeje energie z bioplynové stanice. Co dělat lépe v těchto kopcích? Důvěru jsme vložili do technologie strip-till, na kterou přecházíme u kukuřice od podzimu 2019,“ vysvětlila předsedkyně.

Klasická zemědělská výroba plus energie

Akciová společnost, která vznikla jako nenástupnická organizace 1. ledna 2000 ze zemědělského družstva, obdělává 1525 hektarů zemědělské půdy. Živočišná výroba včetně výroby bioplynu je soustředěna ve středisku Nová Ves, co by kamenem dohodil od Nalžovic. Z celkové rozlohy je 1115 ha orné půdy a 410 ha luk. Společnost zaměstnává asi 40 lidí a má 350 vlastníků půdy a 240 akcionářů (kteří vlastní polovinu obhospoda-

Mezi dvě stáje se včlenil nový zastřešený prostor vybavený částečně boxy a částečně jej tvoří krmná chodba a krmný stůl

řované půdy). Hlavními plodinami, jsou ozimá pšenice, řepka a kukuřice (300 ha), dále ječmen ozimý (100 ha) a vojtěška (100 ha). Pro zajištění do-

statku objemných krmiv se obnova luk a zakládání nových vojtěšek provádí setím krycí plodiny, a to luskovinoobilné směsky. Z lučních porostů se vyrábějí senáže. Nejvyšší objemné krmivo jde samozřejmě kravám, kterých je v areálu střediska Nová Ves asi 450, méně zdařilé objemy spolknou bioplynová stanice.

Kvalita mléka je prioritou

„Náš další cíl je nadále vyrábět a prodávat kvalitní mléko, dlouhodobě šlechtíme na složky a nádoj,“ připojila se k rozhovoru hlavní zootechnička Dagmar Michálková. „Donedávna jsme dodávali do Sedlčanské mlékárny, kterou vlastník z Francie uzavřel. Aktuálně se mléko vozí do mlékárny v Hesově u Havlíčkova Brodu, a Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy, kterého jsme členem, vyjednává nové podmínky smlouvy,“ komentuje Marie Červenková, která navíc prozradila, že realizační cena v květnu byla 9,29 Kč, přičemž za loňský rok byl průměr 8,85 Kč.

Sami Nalžovičtí si testují mléko na farmě na obsah inhibičních látek. „Na kvalitu mléka jsme vždy dbali. Jsem profesí ekonom a ekonomika mléka je užitek bez zdravotních potíží,

Hlavní zootechnička Dagmar Michálková a vživivář Petr Novotný

nechvátat na zvířata," sdělila předsedkyně své motto a hlavní zootechnička s ní také souhlasí.

Od ledna 2019 vyhovuje zdejší produkce normám „bez GMO“ a „bez glyfosátů“. „Sójou nekrmíme již pět let, místo ní jsme přešli na slunečnicové semeno," vysvětlila zootechnička a dodala, že v chovu nepraktikují žádné „moderní“ metody, jako je synchronizace říje a podobně. „Znamená to, aby lidé dělali, co mají. Poskytnout dobré životní podmínky zvířatům a kvalitní výživu.“

Soužití více plemen funguje

Plemenná skladba se na farmě v Nové Vsi, kde se nachází komplex stájí s bioplynovou stanicí, dlouhodobě vyvíjela. Po revoluci ještě za dřívějšího managementu se z českého strakatého přecházelo na plemeno holštýnské, ale protože se býci vykrmovali a barva měla při zpeněžování význam, do stáda se přidával red holštýn. V určité chvíli se od převodného křížení upustilo a současnou snahou je chovat černé a české strakaté dojnice vedle sebe. Takže ve stádě se nachází jak čistokrevné hoštýnské, tak red holštýnské krávy, ale také čistokrevné české straky. A pak také kříženko, u nichž se pravděpodobně pozitivně projevuje heterozní efekt, jsou „tvrdé“ a dobře dojí. V poslední době zootechničku zaujalo také plemeno montbeliarde, takže jím částečně zušlechťuje české strakaté plemeno.

O výživu se stará jako externí poradce Ing. Petr Novotný ze společnosti VVS Verměřovice. Zmínil, že není úplně snadné optimálně tak různorodé stádo nakrmit, ale výsledky svědčí o opaku – funguje to. Aktuálně krávy průměrně dojí 9250 kg mléka za laktaci při složkách 4,2 % tuku a 3,75 % bílkovin. „Nepokračujeme v převodném křížení, ale zachováváme to, co máme. Řídíme se tím, co je pro nás efektivní," dodala k tomu Dagmar Michálková.

Nové investice – významné zlepšení welfare

„Před několika lety jsme při bioplynové stanici vybudovali nové silážní zla-by a vyasfaltovali komunikace v okolí stájí. Bioplynová stanice o výkonu 600 kW zpracovává hnůj a siláž. Vyhnuli jsme se investici do hnojiště. Již

Propojení starého s novým se podařilo na výbornou a s minimálním množstvím vložených prostředků

několik let se nevykrmují býci, prodávají se ve věku dvou měsíců a odběratelé si chválí jejich růstovou schopnost," vysvětluje hlavní zootechnička. V roce 2018 se dokončila první etapa rekonstrukce stájí, které jsou ještě z doby před rokem 1990, ale byly již dříve přestavěny na volné boxové. Stěny dvou stájových budov ležících vedle sebe se otevřely a mezi ně se včlenil nový vzdušný zastřešený prostor vybavený částečně boxy, a částečně jej tvoří krmná chodba a krmný stůl. Lehká stavba na ocelových sloupech s krovem s příhradovými vazníky nevypadá vůbec špatně, naopak. Jak zootechnička zmínila, na hodnocení je příliš brzy, ale určitě se stáj prosvětřila a má výbornou kapacitu vzduchu, zlepšila se především hygiena podávání krmení a kondice prvotetek. Přístavba obsahuje tři řady po 59 ložích. Předsedkyně představenstva Marie Červenková upřesnila, že stavba vyšla na 7,5 milionu Kč, z toho se podařilo

na část získat dotaci z Programu rozvoje venkova.

Výživa je základem úspěchu

Výživář Petr Novotný prozradil, že pro stáje v Nové Vsi počítá obvykle čtyři receptury krmných dávek – 1) produkční pro většinu stáda + skupinu rozdoj, 2) závěr laktace, 3) KD pro krávy stojící na suchu, 4) KD pro přípravu na porod.

Hlavní podíl v krmné dávce tvoří kukuřičná siláž, vojtěškotravní senáže, sláma a melasa s glycerolem (asi 1,5 kg), která nahradila mláto a cukrovarské řízky. Směs, která se dává kolem deseti kilogramů, tvoří pšenice, ječmen, slunečnicový a řepkový extrahovaný šrot, kukuřičné zrno a samozřejmě minerály. Mláto melasa s glycerolem nenahrazuje živinově. Jde spíše o protiseparační efekt (zvlhčení, zchutnění a nalepení jádra na objem – to mají obě krmiva shodné, ale živiny ne). Melasa nahradila sušené cukrovarnické řízky a glycerol

nahradil malé množství monoproplylenglykolu, dříve krmného nejlepším zvířatům po otelení.

„Spolu s hlavní zootechničkou kládeme velký důraz na zdravotní stav stáda, používají se zde cheláty mikroprvků Mn, Zn, Cu, Se, tedy organika v kombinaci s anorganickými prvky. Zmíněné cheláty mají mimo jiné dobrý vliv na zdravotní stav mléčné žlázy. Rovněž se zde jako doplněk podávají kravám živé kvasinky. Díky vyššímu podílu organického selenu pro skupiny suchostojných krav a přípravy na porod se zlepšila životaschopnost a sací reflex telat. Respirační choroby také ustoupily," hodnotí Petr Novotný.

Hlavní zootechnička dodává, že krmivo dvakrát denně míchá a zakládá vertikální krmný vůz s přední frézou značky Faresin, který se dobře osvědčil. K pravidelnému a častému přihřívání slouží robot Juno.

Kultivace patogenů, dobrá reprodukce

Mléko se získává dvakrát denně na starší, ale funkční rybinové dojrně značky Fullwood (2 x 10 stání). Obvykle se dojí 380 krav, kdy je na směně jeden naháněč a dva dojiči. Praktikuje se suchá toaleta a ošetření po dojení bariérovým přípravkem. „Děláme si faremní kultivace a důslednou kontrolu a doléčení zánětů. Somatiku se nám díky tomu daří udržovat na dobré úrovni – obvykle 150 až 200 tisíc," pochlubila se Dagmar Michálková.

Dlouhodobě se společnost může pyšnit dobrou reprodukcí. Zabřezávání je u jalovic 72,1 %, u krav po první inseminaci 41,5 %, po všech 53,6 %, mezidobí je 380 dní. Pořadí laktace se pohybuje od 2,75 do 2,80. Na první laktaci je aktuálně asi 30 % zvířat, na druhé 20 % a na třetí a vyšší asi 50 % zvířat. Riziko ketóz či acidóz je minimální.

„Jako asi každý zemědělský podnik v ČR nás trápí úbytky půdy, ale vyšší nájem 3000 Kč za hektar platit jednoduše nemůžeme. Dáváme nadprůměrné mzdy. Zemědělství potřebuje chytré a pracovité lidi, kterých je aktuálně všude nedostatek," dodala na závěr předsedkyně představenstva Marie Červenková.

Odchov telat ve skupině na mléčném automatu

Lukáš Prýmas